

Bruksela, 6 lipca 2021 r.
(OR. en)

10149/21

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2021/0154 (NLE)

ECOFIN 636
CADREFIN 331
UEM 171
FIN 512

AKTY USTAWODAWCZE I INNE INSTRUMENTY

Dotyczy: DECYZJA WYKONAWCZA RADY w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Portugalii

DECYZJA WYKONAWCZA RADY

z dnia ...

w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Portugalii

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności¹, w szczególności jego art. 20,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

¹ Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17.

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Pandemia COVID-19 ma destrukcyjny wpływ na gospodarkę Portugalii. W 2019 r. produkt krajowy brutto (PKB) na mieszkańca Portugalii wyniósł 67 % średniej unijnej. Według prognozy Komisji z wiosny 2021 r. realny PKB Portugalii zmalał w 2020 r. o 7,6 %, a jego łączny spadek w latach 2020 i 2021 wyniesie zgodnie z przewidywaniami 3,9 %. Kwestie długoterminowe mające wpływ na wyniki gospodarcze w średnim okresie obejmują wysoki poziom zadłużenia zagranicznego, prywatnego i publicznego oraz niski wzrost wydajności. Ponadto niedobory inwestycji utrudniają uczestnictwo w zielonej i cyfrowej transformacji oraz pełne wykorzystywanie możliwości z niej płynących.

- (2) W dniach 9 lipca 2019 r. i 20 lipca 2020 r. Rada skierowała do Portugalii zalecenia w kontekście europejskiego semestru. W szczególności Rada zaleciła Portugalii podjęcie wszelkich działań niezbędnych w celu skutecznego przeciwstawienia się pandemii, poprawy jakości finansów publicznych poprzez priorytetowe potraktowanie wydatków pobudzających wzrost gospodarczy, wzmocnienia odporności systemu opieki zdrowotnej oraz zapewnienia równego dostępu do opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej wysokiej jakości. Rada zaleciła także Portugalii działania na rzecz poprawy ogólnego poziomu umiejętności ludności, ze szczególnym uwzględnieniem umiejętności cyfrowych oraz zwiększenia liczby absolwentów studiów w dziedzinach nauk przyrodniczych, technologii, inżynierii i matematyki, a także na rzecz wspierania wysokiej jakości zatrudnienia i ograniczenia segmentacji rynku pracy. Zaleciła również Portugalii poprawę skuteczności i adekwatności siatek bezpieczeństwa socjalnego oraz zagwarantowanie wystarczającej i skutecznej ochrony socjalnej i wsparcia dochodu. Zaleciła ukierunkowanie inwestycji głównie na zieloną i cyfrową transformację, w szczególności na innowacje, transport kolejowy i infrastrukturę portową, obniżanie emisyjności i transformację energetyczną oraz rozbudowę połączeń międzysystemowych, z uwzględnieniem różnic regionalnych. Rada zaleciła ponadto Portugalii wdrożenie środków mających zapewnić przedsiębiorstwom dostęp do płynności w kontekście pandemii, przyspieszenie realizacji projektów inwestycji publicznych oraz promowanie inwestycji prywatnych w celu pobudzenia ożywienia gospodarczego. Zaleciła wreszcie przeprowadzenie reform służących poprawie otoczenia działalności gospodarczej, w szczególności zajęcie się problemem barier regulacyjnych i administracyjnych wynikających z systemów zezwoleń oraz zmniejszenie ograniczeń regulacyjnych w zawodach regulowanych, a także zwiększenie efektywności sądów administracyjnych i podatkowych oraz postępowań w sprawie niewypłacalności i odzyskiwania wierzytelności.

Po dokonaniu oceny stanu wdrożenia tych zaleceń krajowych na chwilę przedłożenia planu odbudowy i zwiększania odporności Komisja stwierdza, że zalecenie dotyczące podjęcia – zgodnie z ogólną klauzulą wyjścia paktu stabilności i wzrostu – wszelkich działań niezbędnych do skutecznego zaradzenia pandemii, wspomżenia gospodarki, a następnie wsparcia jej odbudowy zostało w pełni wdrożone. Poczyniono znaczne postępy w odniesieniu do zalecenia w sprawie wdrożenia tymczasowych środków mających na celu zapewnienie firmom, w szczególności małym i średnim przedsiębiorstwom, dostępu do płynności.

- (3) W dniu 2 czerwca 2021 r. Komisja opublikowała szczegółową ocenę sytuacji dla Portugalii na podstawie art. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011¹. Komisja na podstawie własnej analizy doszła do wniosku, że w Portugalii występują zakłócenia równowagi makroekonomicznej w związku z wysokimi poziomami zobowiązań zagranicznych netto oraz długu publicznego i zadłużenia sektora prywatnego, a także wysokim udziałem kredytów zagrożonych w sytuacji niskiego wzrostu wydajności.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania (Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25).

- (4) W zaleceniu Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro wezwano państwa członkowskie będące członkami strefy euro do podjęcia działań, w tym poprzez ich plany odbudowy i zwiększania odporności, m.in. w celu zapewnienia kursu polityki wspierającego odbudowę oraz dalszej poprawy konwergencji i odporności oraz trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. W zaleceniu Rady wezwano również państwa członkowskie będące członkami strefy euro do wzmocnienia krajowych ram instytucjonalnych, zapewnienia stabilności makrofinansowej, dokończenia budowy unii gospodarczej i walutowej i wzmocnienia międzynarodowej roli euro.
- (5) W dniu 22 kwietnia 2021 r. Portugalia przedstawiła Komisji swój krajowy plan odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z art. 18 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/241. Plan ten złożono po przeprowadzeniu procesu konsultacji zgodnie z krajowymi uregulowaniami, z władzami lokalnymi i regionalnymi, partnerami społecznymi, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, organizacjami młodzieżowymi i innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami. Poczucie odpowiedzialności krajowej za plany odbudowy i zwiększania odporności jest podstawą ich pomyślnej realizacji oraz ich trwałego wpływu na szczeblu krajowym i wiarygodności na szczeblu europejskim. Na podstawie art. 19 rozporządzenia (UE) 2021/241 Komisja oceniła adekwatność, skuteczność, efektywność oraz spójność planu odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z wytycznymi dotyczącymi oceny określonymi w załączniku V do tego rozporządzenia.

- (6) Plany odbudowy i zwiększania odporności powinny służyć realizacji ogólnych celów Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności ustanowionego rozporządzeniem (UE) 2021/241 (zwanego dalej „Instrumentem”) oraz Instrumentu Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy ustanowionego rozporządzeniem Rady (UE) 2020/2094¹ w celu wspierania odbudowy po kryzysie wywołanym COVID-19. Powinny one promować spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną Unii poprzez przyczynianie się do realizacji sześciu filarów, o których mowa w art. 3 rozporządzenia (UE) 2021/241.
- (7) Realizacja planów odbudowy i zwiększania odporności państw członkowskich będzie wymagać skoordynowanego wysiłku obejmującego reformy i inwestycje w całej Unii. Dzięki skoordynowanej realizacji przy jednoczesnym wdrożeniu projektów transgranicznych i dotyczących wielu krajów takie reformy i inwestycje będą wzajemnie się wzmacniać i generować pozytywne efekty zewnętrzne w Unii. W związku z tym około jedna trzecia wpływu instrumentu na wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy w państwach członkowskich będzie wynikać z efektów zewnętrznych pochodzących z innych państw członkowskich.

Wyważona reakcja przyczyniająca się do realizacji sześciu filarów

- (8) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. a) i kryterium 2.1 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 plan odbudowy i zwiększania odporności stanowi w dużym stopniu (rating A) kompleksową i odpowiednio wyważoną reakcję na sytuację gospodarczą i społeczną, tym samym przyczyniając się odpowiednio do realizacji wszystkich sześciu filarów, o których mowa w art. 3 tego rozporządzenia, z uwzględnieniem szczególnych wyzwań, przed jakimi stoją państwa członkowskie i alokacji finansowej dla danego państwa członkowskiego, a także wsparcia w formie pożyczki, o które wystąpiono.

¹ Rozporządzenie Rady (UE) 2020/2094 z dnia 14 grudnia 2020 r. ustanawiające Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19 (Dz.U. L 433I z 22.12.2020, s. 23).

- (9) Plan odbudowy i zwiększania odporności obejmuje środki, które przyczyniają się do realizacji wszystkich sześciu filarów, a znaczna liczba komponentów planu dotyczy więcej niż jednego filaru. Takie podejście sprzyja zapewnieniu kompleksowego i spójnego podejścia do każdego filaru. Ponadto, biorąc pod uwagę szczególne wyzwania stojące przed Portugalią, uznaje się, że szczególny nacisk na inteligentny, zrównoważony wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu, a także ogólna waga poszczególnych filarów, są odpowiednio zrównoważone.
- (10) W planie odbudowy i zwiększania odporności przewiduje się podjęcie szerokiego wachlarza działań związanych z klimatem, przy czym około trzy czwarte wszystkich komponentów przyczynia się do zielonej transformacji. Do działań tych należy zwiększenie efektywności energetycznej budynków, dekarbonizacja przemysłu i przystosowanie się do zmiany klimatu. Plan odbudowy i zwiększania odporności uwzględnia wyzwania związane z transformacją cyfrową w wielu obszarach – do ich rozwiązania przyczynia się około połowa komponentów, m.in. cyfryzacja usług publicznych i wdrażanie technologii cyfrowych w celu promowania przedsiębiorczości, a także ekspansja przedsiębiorstw w celu pobudzenia cyfrowej transformacji bazy przemysłowej. Aby rozwiązać problemy wynikające z niedoborów umiejętności cyfrowych, plan odbudowy i zwiększania odporności obejmuje środki na rzecz modernizacji systemów edukacji oraz kształcenia i szkolenia zawodowego, m.in. w celu zapewnienia kwalifikacji dostosowanych do potrzeb rynku oraz poprawy adekwatności uczenia się dorosłych, a także zwiększenia liczby absolwentów kierunków z zakresu nauk przyrodniczych, technologii, inżynierii, sztuki i matematyki (STEAM), w szczególności informatyki.

- (11) Dużo uwagi w planie odbudowy i zwiększania odporności poświęcono trzeciemu filarowi – inteligentnemu, zrównoważonemu wzrostowi gospodarczemu sprzyjającemu włączeniu społecznemu, do realizacji którego przyczyniają się bezpośrednio prawie wszystkie komponenty. Niemal wszystkie komponenty planu odbudowy i zwiększania odporności uwzględniają bezpośrednio spójność gospodarczą, wydajność i konkurencyjność, odnosząc się do różnych wzajemnie powiązanych wyzwań, takich jak promowanie zrównoważonego wzrostu i przystosowanie się do zmiany klimatu, powszechne świadczenie usług społecznych, sprzyjanie innowacjom, nowym technologiom i dekarbonizacji, dematerializacja usług publicznych oraz wkład w finansowanie przedsiębiorstw i rozwój rynków kapitałowych. Wymiary spójności społecznej i terytorialnej są ze sobą ściśle powiązane, szczególnie w słabiej rozwiniętych regionach Portugalii. Władze regionalne i lokalne wzywa się do odgrywania głównej roli w świadczeniu różnych usług na poziomie społeczności lokalnych oraz zapewnienia szerokiego zasięgu terytorialnego w takich dziedzinach jak mieszkalnictwo socjalne, przedszkola i wczesna opieka nad dziećmi oraz edukacja, opieka zdrowotna, a także opieka długoterminowa i dzienne ośrodki opieki społecznej dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami zgodnie z Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.

- (12) Około połowa wszystkich komponentów przyczynia się do budowania odporności zdrowotnej, gospodarczej, społecznej i instytucjonalnej za pośrednictwem takich środków jak wzmocnienie krajowych sieci podstawowej opieki zdrowotnej, opieki stałej i opieki paliatywnej, a także zapewnienie mieszkań socjalnych i mieszkań przystępnych cenowo oraz innowacyjne zintegrowane usługi społeczne w obszarach metropolitalnych Lizbony i Porto. Wdrażanie technologii cyfrowych i rozwiązań interoperacyjnych wzmacnia zdolności instytucjonalne i odporność administracji publicznej. Szereg środków dotyczy polityk na rzecz następnego pokolenia – odnosi się do nich bezpośrednio prawie jedna trzecia wszystkich komponentów oraz mają one bezpośredni wpływ na dzieci i osób młodych. Są to przykładowo: zwiększenie liczby miejsc w placówkach opieki nad dziećmi oraz w kształceniu i szkoleniu zawodowym i szkolnictwie wyższym, w tym na kierunkach STEAM, poprawa perspektyw kariery i dochodów młodzieży oraz zwiększenie liczby miejsc zakwaterowania dla studentów wyższych uczelni. Uzupełnieniem jest działanie dotyczące cyfryzacji edukacji oraz dystrybucja osobistego sprzętu informatycznego wśród uczniów.

Sprostanie wszystkim wyzwaniom wskazanym w zaleceniach krajowych lub znacznej części tych wyzwań

- (13) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. b) i kryterium 2.2. załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 plan odbudowy i zwiększania odporności ma przyczynić się do skutecznego sprostania wszystkim wyzwaniom lub znacznej części wyzwań (rating A), które zostały wskazane w skierowanych do Portugalii zaleceniach krajowych, w tym w zakresie ich aspektów fiskalnych, oraz w zaleceniach wydanych na podstawie art. 6 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011, lub wyzwaniom wskazanym w innych stosownych dokumentach formalnie przyjętych przez Komisję w ramach europejskiego semestru.

- (14) Zalecenia dotyczące natychmiastowej reakcji na pandemię środkami polityki fiskalnej można uznać za wykraczające poza zakres portugalskiego planu odbudowy i zwiększania odporności, niezależnie od faktu, że Portugalia zasadniczo adekwatnie i wystarczająco zareagowała na potrzebę natychmiastowego wsparcia gospodarki za pomocą środków fiskalnych w latach 2020 i 2021, zgodnie z ogólną klauzulą wyjścia paktu stabilności i wzrostu. Ponadto zalecenie osiągnięcia średniookresowego celu budżetowego w 2020 r., z uwzględnieniem odstępstwa związanego z nadzwyczajnymi zdarzeniami, w odniesieniu do których przyznano tymczasowe odchylenie, nie jest już aktualne ze względu zarówno na zakończenie odpowiedniego okresu budżetowego, jak i uruchomienie w marcu 2020 r. ogólnej klauzuli wyjścia paktu stabilności i wzrostu w kontekście kryzysu związanego z COVID-19.
- (15) Plan odbudowy i zwiększania odporności obejmuje obszerny zestaw wzajemnie wzmacniających się reform i inwestycji, które przyczyniają się do skutecznego sprostania wszystkim wyzwaniom lub znacznej części wyzwań gospodarczych i społecznych określonych w zaleceniach krajowych skierowanych przez Radę do Portugalii w ramach europejskiego semestru w 2019 r. i w 2020 r., zwłaszcza w odniesieniu do jakości i stabilności finansów publicznych, dostępności i odporności usług społecznych i systemu opieki zdrowotnej, rynku pracy, edukacji i umiejętności, badań i rozwoju oraz innowacji, transformacji klimatycznej i cyfrowej, otoczenia działalności gospodarczej i systemu wymiaru sprawiedliwości.

- (16) Plan odbudowy i zwiększania odporności obejmuje kompleksową reformę fiskalno-strukturalną, która ma znacznie poprawić jakość i stabilność finansów publicznych oraz wzmocnić ogólną kontrolę wydatków, efektywność kosztową i odpowiednie budżetowanie. Reforma taka obejmuje stopniowe działania, które mają doprowadzić do pełnej i skutecznej realizacji ramowej ustawy budżetowej z 2015 r., włączenie przeglądu wydatków jako elementu strukturalnego do rocznej procedury budżetowej w Portugalii oraz zapewnienie oceny ex post przyrostu efektywności, a także wzmocnienie scentralizowanych zamówień publicznych. Oczekuje się również, że reforma wzmocni stabilność finansową przedsiębiorstw państwowych poprzez wdrożenie nowego modelu analizy i ujawniania ich sytuacji finansowej i wyników, co ma umożliwić bardziej terminowe, przejrzyste i kompleksowe monitorowanie. Reforma przewiduje również zwiększenie rozliczalności dzięki wdrożeniu narzędzi planowania i zarządzania, np. zmienionych umów w sprawie zarządzania w celu rozpowszechniania praktyk zarządzania zorientowanych na wyniki. Reformie towarzyszą inwestycje w systemy informacyjne do celów zarządzania finansami publicznymi.

- (17) Uwzględniono również reformy i inwestycje służące wzmocnieniu odporności systemu opieki zdrowotnej i zapewnieniu równego dostępu do opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej wysokiej jakości. W szczególności takie reformy i inwestycje mają na celu wzmocnienie zdolności reagowania podstawowej opieki zdrowotnej oraz usług w zakresie zdrowia psychicznego i opieki długoterminowej w połączeniu z działaniami na rzecz zwiększenia efektywności poszczególnych elementów krajowej służby zdrowia i powiązań między nimi. Przewidziano szczególne środki w celu wzmocnienia regionalnego systemu opieki zdrowotnej w regionie Madery – jednym z regionów najbardziej oddalonych – oraz cyfryzacji systemów opieki zdrowotnej na Maderze oraz na Azorach. Ponadto dokończenie reformy modelu zarządzania szpitalami publicznymi służy wyeliminowaniu pierwotnych przyczyn stale utrzymujących się zaległości w szpitalach publicznych. Oczekuje się, że reforma da szpitalom większą autonomię decyzji dotyczących inwestycji i zatrudnienia, a jednocześnie umożliwi ściślejsze monitorowanie i większą rozliczalność, przyczyniając się w ten sposób do zrównoważonego zapobiegania narastaniu zaległości.

- (18) Plan odbudowy i zwiększania odporności przyczynia się do rozwiązywania problemów społecznych poprzez istotne działania w celu zaspokojenia potrzeby poprawy skuteczności i adekwatności siatek bezpieczeństwa socjalnego, w szczególności poprzez reformy i inwestycje w dziedzinach mieszkalnictwa socjalnego i usług socjalnych, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych, dzieci i szczególnie wrażliwych grup osób z niepełnosprawnościami. Takie reformy i inwestycje obejmują zatwierdzenie krajowego planu mieszkalnictwa i krajowej strategii zwalczania ubóstwa, a także programu wsparcia dostępności mieszkań dzięki budowie nowych budynków mieszkalnych lub renowacji istniejących, tworzenie i renowację miejsc w obiektach socjalnych, wzmocnienie opieki domowej i środowiskowej, utworzenie zespołów interwencji społecznej w gminach kontynentalnej części Portugalii, zintegrowane programy wspierania społeczności będących w niekorzystnej sytuacji na defaworyzowanych obszarach metropolitalnych oraz ułatwienie korzystania z usług zabezpieczenia społecznego dzięki cyfryzacji.
- (19) Plan odbudowy i zwiększania odporności obejmuje reformy i inwestycje służące wyeliminowaniu długotrwałych utrudnień wpływających na otoczenie działalności gospodarczej. Te reformy i inwestycje obejmują zmniejszenie ograniczeń dotyczących rozmaitych zawodów regulowanych z myślą o wspieraniu konkurencji, przegląd wymogów dotyczących zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej oraz wdrożenie zasady jednorazowości w kontaktach z administracją publiczną w celu zmniejszenia kosztów administracyjnych, a także modernizację i zwiększenie efektywności systemu wymiaru sprawiedliwości przy jednoczesnym czerpaniu korzyści ze wzrostu efektywności dzięki cyfryzacji procedur.

- (20) Plan odbudowy i zwiększania odporności obejmuje znaczne inwestycje w celu pobudzenia badań naukowych i innowacji, zwłaszcza poprzez opracowywanie programów innowacji w kluczowych sektorach, w tym zielonych programów służących wspieraniu powiązań między przedsiębiorstwami a środowiskiem naukowym. Oczekuje się również inwestycji sprzyjających badaniom naukowym i innowacjom w dziedzinie zrównoważonego rolnictwa. Plan odbudowy i zwiększania odporności obejmuje także inwestycje w dokapitalizowanie przedsiębiorstw, m.in. utworzenie spółki celowej mającej następnie dokonywać inwestycji w rentowne portugalskie przedsiębiorstwa w formie finansowania kapitałowego i quasi-kapitałowego.
- (21) Plan odbudowy i zwiększania odporności znacząco przyczynia się do sprostania wyzwaniu związanemu z transformacją klimatyczną. Obejmuje inwestycje w badania naukowe i innowacje na rzecz dekarbonizacji sektorów produkcyjnych, a także środki mające na celu poprawę charakterystyki energetycznej budynków zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym. Plan odbudowy i zwiększania odporności ma sprawić, że transport miejski stanie się bardziej zrównoważony dzięki wzmocnieniu organów zarządzających transportem publicznym, a także inwestycjom w rozbudowę sieci metra oraz systemów szybkiego transportu opartych na kolei lekkiej i autobusach na obszarach metropolitalnych Lizbony i Porto oraz w zakup pojazdów bezemisyjnych dla floty transportu publicznego. Środki mają również służyć promowaniu inwestycji w energię ze źródeł odnawialnych w kontynentalnej części Portugalii i w regionach najbardziej oddalonych – na Maderze i Azorach. Przewiduje się istotne reformy i inwestycje w celu ochrony lasów, aby łagodzić skutki zmiany klimatu. Oczekuje się, że programy planowania krajobrazu i zarządzania krajobrazowego będą kształtować pożądany krajobraz zagrożonych obszarów w taki sposób, aby zwiększyć ich odporność na zagrożenia związane ze zmianą klimatu, w szczególności pożary na obszarach wiejskich i utratę bioróżnorodności, a także wspierać zrównoważony wzrost i spójność terytorialną poprzez zwiększenie przeciętnej wielkości gospodarstwa rolnego, zmianę sposobu użytkowania gruntów i planowanie nowych rodzajów działalności gospodarczej.

- (22) Plan odbudowy i zwiększania odporności znacząco przyczynia się do sprostania wyzwaniu związanemu z transformacją cyfrową zarówno w kontynentalnej części Portugalii, jak i w regionach autonomicznych Madery i Azorów. Planuje się znaczące reformy i inwestycje w odniesieniu do cyfryzacji przedsiębiorstw w celu wdrożenia technologii i procesów cyfrowych. Inwestycje i reformy systemów edukacji oraz kształcenia i szkolenia zawodowego koncentrują się głównie na dostosowaniu programów i metod nauczania oraz materiałów dydaktycznych do przekazywania umiejętności cyfrowych dostosowanych do konkretnych potrzeb poszczególnych grup, np. uczniów i studentów, nauczycieli, pracowników, przedsiębiorców i urzędników. Inne znaczące reformy i inwestycje ukierunkowane są również na cyfryzację administracji publicznej – planowane są działania w zakresie powszechnej administracji publicznej, systemu wymiaru sprawiedliwości i zarządzania finansami publicznymi w celu zwiększenia efektywności i odporności administracji publicznej oraz poprawy jej dostępności dla obywateli.
- (23) Oczekuje się, że poprzez podjęcie wyżej wymienionych wyzwań plan odbudowy i zwiększania odporności przyczyni się również do skorygowania zakłóceń równowagi makroekonomicznej wskazanych w zaleceniach wydanych na podstawie art. 6 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011 w 2019 i 2020 r., związanych z wysokimi poziomami zobowiązań zagranicznych netto oraz zadłużenia sektora prywatnego i długu publicznego w kontekście wysokiego wolumenu kredytów zagrożonych i niskiego wzrostu wydajności.

Przyczynienie się do potencjału wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy oraz odporności gospodarczej, społecznej i instytucjonalnej

- (24) Oczekuje się, że zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. c) i kryterium 2.3 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 plan odbudowy i zwiększania odporności będzie miał duży wpływ (rating A) na wzmocnienie potencjału wzrostu gospodarczego, tworzenie miejsc pracy oraz zwiększenie odporności gospodarczej, społecznej i instytucjonalnej Portugalii, przyczyniając się do realizacji Europejskiego filaru praw socjalnych, w tym poprzez promowanie polityki na rzecz dzieci i młodzieży, a także na złagodzenie skutków gospodarczych i społecznych kryzysu związanego z COVID-19, a przez to na wzmocnienie spójności i konwergencji gospodarczej, społecznej i terytorialnej w Unii.
- (25) Z symulacji przedstawionych przez służby Komisji wynika, że plan odbudowy i zwiększania odporności wraz z pozostałymi środkami Instrumentu Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy może przyczynić się do zwiększenia PKB Portugalii do 2026 r. o wartość wynoszącą od 1,5 % do 2,4 %, bez uwzględnienia możliwego pozytywnego wpływu reform strukturalnych, które mogą być znaczące. Portugalski plan odbudowy i zwiększania odporności obejmuje ambitny pakiet reform i inwestycji służących ograniczeniu podatności tego kraju na wstrząsy oraz wzmocnieniu jego odporności gospodarczej, instytucjonalnej i społecznej. Reformy opracowane do wyeliminowania utrudnień instytucjonalnych i sprzyjające konkurencji, wraz ze znacznymi inwestycjami w aktywne polityki rynku pracy, badania i rozwój, innowacje i cyfryzację, są wymierzone w podstawowe przyczyny zidentyfikowanych wyzwań i mają pobudzić konkurencyjność i wydajność kraju.

- (26) Oczekuje się, że największy wkład we wzrost gospodarczy i zatrudnienie będą miały inwestycje i reformy dotyczące innowacji, edukacji, z uwzględnieniem umiejętności cyfrowych i szkolenia zawodowego, dekarbonizacji przemysłu, cyfryzacji przedsiębiorstw, kapitalizacji przedsiębiorstw i mieszkalnictwa. Inne główne obszary interwencji to m.in. opieka zdrowotna, kultura, infrastruktura transportowa, leśnictwo i gospodarka wodna, jakość i zdolność administracji publicznej, w tym zarządzanie finansami publicznymi, usługi sądowe i cyfryzacja usług publicznych.

- (27) W planie odbudowy i zwiększania odporności przewidziano istotne środki służące rozwiązaniu długotrwałych wyzwań społecznych, mające istotny wpływ na wymiar terytorialny i dysproporcje między miastem a wsią, wpływając przez to korzystnie na spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną oraz konwergencję w Portugalii i w Unii. Środki te obejmują potrzebę zwiększenia reaktywności i dostępności usług opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej w obliczu szybkiego starzenia się społeczeństwa oraz potrzebę zapewnienia dostępu do mieszkań przystępnych cenowo i mieszkań socjalnych. Również problemy społeczne wymagają rozwiązania poprzez zapewnienie szerokiego wachlarza usług społecznych szczególnie dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, mniejszości etnicznych i migrantów, a także poprzez zintegrowane programy wspierania społeczności w niekorzystnej sytuacji na defaworyzowanych obszarach metropolitalnych. Należy usprawnić sieci transportu publicznego na obszarach miejskich, szczególnie z myślą o dojeżdżających defaworyzowanych pracownikach, oraz wzmocnić prawa pracownicze, zwłaszcza w przypadku niestandardowych umów o pracę związanych z gospodarką cyfrową. Działania te będą pomocne w realizacji planu działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych, zatwierdzonego podczas szczytu w Porto 7 maja 2021 r., i mają w założeniu przyczynić się do poprawy wyników tablicy wskaźników społecznych.

- (28) Ważne działania będą podejmowane w stosunku do dzieci i osób młodych– m.in. zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach i w placówkach opieki nad dziećmi oraz sprzyjanie tworzeniu trwałych miejsc pracy wysokiej jakości dla osób młodych. Plan odbudowy i zwiększania odporności powinien również sprzyjać podejmowaniu studiów wyższych, zwłaszcza na kierunkach STEAM, oraz obejmować utworzenie sieci uczelni oferujących krótkoterminowe kursy podyplomowe. Przewidziane działania powinny także wspierać wdrażanie technologii cyfrowych w szkolnictwie podstawowym i średnim – wykorzystywanie zasobów cyfrowych na lekcjach, cyfryzację treści edukacyjnych oraz tworzenie laboratoriów wykorzystujących technologie edukacyjne, np. roboty programowalne.

Zasada „Nie czyni poważnych szkód”

- (29) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. d) i kryterium 2.4 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 plan odbudowy i zwiększania odporności ma przyczynić się do zapewnienia, aby żadne z działań służących realizacji reform i projektów inwestycyjnych ujętych w planie odbudowy i zwiększania odporności nie czyniło poważnych szkód dla celów środowiskowych (rating A) w rozumieniu art. 17 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852¹ (zasada „nie czyni poważnych szkód”).

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 (Dz.U. L 198 z 22.6.2020, s. 13).

- (30) W planie odbudowy i zwiększania odporności zapewnia się, aby żadna z reform i inwestycji nie powodowała poważnych szkód w zakresie żadnego z sześciu celów środowiskowych w rozumieniu art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852, obejmujących: łagodzenie zmian klimatu i adaptację do nich, zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, gospodarkę o obiegu zamkniętym, zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrolę oraz ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Portugalia przedstawiła uzasadnienia zgodnie z wytycznymi technicznymi zawartymi w komunikacie Komisji zatytułowanym „Wytyczne techniczne dotyczące stosowania zasady »nie czyni poważnych szkód« na podstawie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności¹. W stosownych przypadkach Portugalia zaproponowała podjęcie działań ograniczających ryzyko, aby zapobiec powstaniu poważnych szkód, a wdrożenie tych działań zostanie zapewnione za pomocą odpowiednich kamieni milowych.

¹ Dz.U. C 58 z 18.2.2021, s. 1.

- (31) Szczególną uwagę zwrócono na działania, których wpływ na cele środowiskowe uzasadnia ścisłą kontrolę. Komponent 7 (Infrastruktura) obejmuje cztery działania przewidujące budowę lub modernizację infrastruktury transportu drogowego (RE-C7-I2, I3, I4 i I5). Aby uniknąć znaczących szkód w realizacji celów w zakresie łagodzenia zmiany klimatu oraz zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli, portugalski plan odbudowy i zwiększania odporności obejmuje, jako środek wspomagający, inwestycję RE-C7-I0 (Rozbudowa sieci ładowania pojazdów elektrycznych). Ma ona obniżyć emisyjność transportu drogowego poprzez oddanie do powszechnego użytku 15 000 stacji ładowania pojazdów elektrycznych do 2025 r. Podobnie w odniesieniu do działań w zakresie gospodarki wodnej (TC-C9-I1 i I2) w komponencie 9 (Gospodarka wodna), obejmujących budowę tamy i zakładu odsalania oraz działania w zakresie irygacji i poboru wód, Portugalia powinna w dalszym ciągu zapewniać, aby nie doszło do znacznych szkód dla środowiska, przez zastosowanie się do wszystkich wniosków i warunków wynikających z oceny oddziaływania na środowisko dotyczących tych działań, zgodnie z unijnym prawem ochrony środowiska, m.in. dyrektywą 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady¹. Chodzi w szczególności o uniknięcie znacznego wpływu na odnośne jednolite części wód, mogącego udaremnić lub opóźnić osiągnięcie dobrego stanu lub potencjału, a także o zapobieżenie negatywnemu wpływowi działań na chronione siedliska i gatunki bezpośrednio zależne od tych wód.

¹ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1).

Przyczynienie się do zielonej transformacji, w tym do różnorodności biologicznej

- (32) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. e) i kryterium 2.5 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 plan odbudowy i zwiększania odporności zawiera działania, które przyczyniają się w dużym stopniu (rating A) do zielonej transformacji, w tym do różnorodności biologicznej, lub do sprostania związanym z tym wyzwaniom. Działania wspierające realizację celów klimatycznych stanowią kwotę wynoszącą 37,9 % łącznej alokacji w ramach planu odbudowy i zwiększania odporności, obliczoną zgodnie z metodyką określoną w załączniku VI do rozporządzenia (UE) 2021/241. Zgodnie z art. 17 tego rozporządzenia plan odbudowy i zwiększania odporności jest spójny z informacjami zawartymi w krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu do 2030 r.
- (33) Oczekuje się, że reformy i inwestycje znacząco przyczynią się do realizacji celów Portugalii w zakresie dekarbonizacji i transformacji energetycznej, określonych w krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu do 2030 r. oraz w planie działań na rzecz osiągnięcia neutralności pod względem emisji dwutlenku węgla do 2050 r., co będzie stanowić wkład w realizację celu Unii w dziedzinie klimatu i celów środowiskowych. W szesnastu komponentach uwzględniono środki przyczyniające się do realizacji celu klimatycznego, zaś szesnaście komponentów obejmuje środki przyczyniające się do realizacji celów środowiskowych, w tym różnorodności biologicznej. Oczekuje się, że poprawa sytuacji w zakresie bioróżnorodności nastąpi szczególnie dzięki udoskonaleniu gospodarki leśnej, podjęciu działań w stosunku do rozległych obszarów niezagospodarowanych monokultur i wysokiego ryzyka pożarów, a także promowaniu zrównoważonej niebieskiej gospodarki. Oczekuje się, że wdrożenie tych proponowanych środków będzie miało trwały wpływ, w szczególności poprzez przyczynianie się do zielonej transformacji, większej różnorodności biologicznej i ochrony środowiska.

- (34) Dużą część wkładu w dziedzinie klimatu stanowią interwencje na rzecz efektywności energetycznej. Istotny wkład w dziedzinach klimatu i środowiska pochodzi również z inwestycji w zrównoważony transport miejski lub w działania na rzecz przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania jej. Do realizacji celów klimatycznych i środowiskowych przyczyniają się procesy badawcze i innowacyjne koncentrujące się na gospodarce niskoemisyjnej, odporności na zmianę klimatu i przystosowaniu się do niej, a także środki w zakresie gospodarki leśnej i wodnej. Reformy mają sprzyjać dekarbonizacji przemysłu, opracowywaniu bardziej zrównoważonych procesów produkcyjnych i poprawie planowania transportu.

Przyczynianie się do transformacji cyfrowej

- (35) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. f) i kryterium 2.6 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 plan odbudowy i zwiększania odporności zawiera działania, które według przewidywań w dużym stopniu (rating A) przyczynią się skutecznie do transformacji cyfrowej lub do sprostania związanym z tym wyzwaniom. Działania wspierające realizację celów cyfrowych stanowią kwotę wynoszącą 22,1 % łącznej alokacji w ramach planu odbudowy i zwiększania odporności, obliczoną zgodnie z metodyką określoną w załączniku VII do rozporządzenia (UE) 2021/241.

- (36) Ogółem czternaście komponentów obejmuje środki przyczyniające się do realizacji celu cyfrowego przy zastosowaniu szerokiego, przekrojowego podejścia, przy czym cztery komponenty są w całości poświęcone transformacji cyfrowej. Planuje się znaczące reformy i inwestycje w odniesieniu do cyfryzacji przedsiębiorstw i zapewniania umiejętności cyfrowych. Inne istotne reformy i inwestycje mają na celu cyfryzację administracji publicznej, systemu wymiaru sprawiedliwości i zarządzania finansami publicznymi. Przewiduje się również inwestycje ukierunkowane na cyfryzację konkretnych sektorów, takich jak szkolnictwo podstawowe i średnie, zdrowie, kultura i gospodarka leśna.
- (37) Oprócz przyczyniania się do transformacji cyfrowej inwestycje te dotyczą również wyzwań związanych z poziomem umiejętności ludności, w szczególności umiejętności cyfrowych osób dorosłych, oraz z potrzebą dostosowania umiejętności do zmieniających się potrzeb rynku pracy. Inwestycje zmierzają również do sprostania wyzwaniom w zakresie równego dostępu do technologii cyfrowych oraz kształcenia i szkolenia wysokiej jakości.
- (38) Oczekuje się, że reformy i inwestycje związane z cyfryzacją uwzględnione w planie odbudowy i zwiększania odporności będą miały trwały wpływ, w szczególności w zakresie cyfrowej transformacji administracji publicznej kraju, systemu wymiaru sprawiedliwości, usług społecznych, bazy przemysłowej, poziomu umiejętności ludności oraz usług zdrowotnych na szczeblu krajowym i regionalnym.

Trwały wpływ

- (39) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. g) i kryterium 2.7 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 plan odbudowy i zwiększania odporności ma mieć trwały wpływ na Portugalię w dużym stopniu (rating A).
- (40) W planie odbudowy i zwiększania odporności przedstawiono zmiany strukturalne w obszarach administracji publicznej, mieszkalnictwa, kapitalizacji przedsiębiorstw i innowacji, systemu wymiaru sprawiedliwości, zawodów regulowanych i cyfryzacji administracji publicznej. W wielu przypadkach środki należące do różnych komponentów planu odbudowy i zwiększania odporności mają w założeniu zwiększyć poziom cyfryzacji odpowiednich instytucji, co według oczekiwań powinno mieć trwały wpływ na jakość usług i otoczenie działalności gospodarczej.
- (41) W obszarze inwestycji oczekuje się trwałej zmiany strukturalnej w wyniku powołania, kapitalizacji i rozszerzenia misji krajowego banku prorozwojowego – *Banco Português de Fomento*. Oczekuje się, że proponowane zwiększenie kapitalizacji banku ułatwi dostęp do finansowania, w szczególności dla małych i średnich przedsiębiorstw dotkniętych kryzysem, oraz pobudzi konkurencyjność i tworzenie miejsc pracy w perspektywie długoterminowej. Inne kluczowe cele polityki obejmują transfer wiedzy i technologii do przedsiębiorstw, dywersyfikację produktów i usług oraz osiągnięcie do 2030 r. poziomu inwestycji w badania, rozwój i inwestycje wynoszącego 3 % PKB. Ponadto inwestycje i polityki służące dekarbonizacji przemysłu zmierzają do poprawy jego efektywności energetycznej i zmniejszenia udziału importu w portugalskiej gospodarce, a tym samym do zwiększenia konkurencyjności kraju i jego potencjału wzrostu, przy jednoczesnym przyczynianiu się do osiągnięcia celów klimatycznych.

- (42) Trwały wpływ planu odbudowy i zwiększania odporności można również zwiększyć, wykorzystując synergię między planem odbudowy i zwiększania odporności a innymi programami finansowanymi z funduszy polityki spójności, w szczególności poprzez skuteczne zajęcie się głęboko zakorzenionymi wyzwaniami terytorialnymi i promowanie zrównoważonego rozwoju.

Monitorowanie i realizacja

- (43) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. h) i kryterium 2.8 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 ustalenia zaproponowane w planie odbudowy i zwiększania odporności są adekwatne (rating A), aby zapewnić skuteczne monitorowanie i realizację planu odbudowy i zwiększania odporności, w tym planowanego harmonogramu działań, kamieni milowych i wartości docelowych oraz związanych z nimi wskaźników.
- (44) Realizacją planu odbudowy i zwiększania odporności i jego monitorowaniem powinna zajmować się struktura administracyjna „Estrutura de Missão Recuperar Portugal” (grupa zadaniowa *Recuperar Portugal*). Jej kompetencje są jasno określone i zapisane w prawodawstwie krajowym, które zapewnia rzetelne mechanizmy koordynacji i sprawozdawczości pomiędzy tą strukturą a innymi organami odpowiedzialnymi za realizację inwestycji i reform w ramach różnych komponentów. Grupa ma wyraźnie określone obowiązki i jest odpowiednio zorganizowana do celów realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności, monitorowania postępów i sprawozdawczości. Grupa zadaniowa powinna działać do końca realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności.

- (45) Kamienie milowe i wartości docelowe przewidziane w portugalskim planie odbudowy i zwiększania odporności stanowią odpowiedni system służący monitorowaniu realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności. Są wystarczająco jasne i wyczerpujące, aby zapewnić możliwość śledzenia i weryfikacji ich realizacji. Mechanizmy weryfikacji, gromadzenie danych i obowiązki opisane przez władze Portugalii wydają się wystarczająco solidne, by wnioski o wypłatę środków po osiągnięciu kamieni milowych i wartości docelowych były odpowiednio uzasadnione. Kamienie milowe i wartości docelowe odnoszą się również do zakończonych już działań, które kwalifikują się na podstawie art. 17 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/241. Do uzasadnienia wniosku o wypłatę wymagane jest osiągnięcie w zadowalającym stopniu tych kamieni milowych i wartości docelowych.
- (46) Państwa członkowskie powinny zadbać o to, by informowano o wsparciu udzielonym w ramach Instrumentu i potwierdzano takie wsparcie zgodnie z art. 34 rozporządzenia (UE) 2021/241. W ramach Instrumentu Wsparcia Technicznego ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/240¹ można wystąpić o wsparcie techniczne, służące pomocą państwom członkowskim w realizacji ich planu odbudowy i zwiększania odporności.

Kalkulacja kosztów

- (47) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. i) i kryterium 2.9 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 przedstawione w planie odbudowy i zwiększania odporności uzasadnienie kwoty szacunkowych łącznych kosztów planu odbudowy i zwiększania odporności jest w umiarkowanym stopniu (rating B) racjonalne i wiarygodne, zgodne z zasadą efektywności kosztowej i proporcjonalne do spodziewanego wpływu na krajową gospodarkę i społeczeństwo.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/240 z dnia 10 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument Wsparcia Technicznego (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 1).

- (48) Portugalia przedstawiła indywidualne szacunki kosztów wszystkich inwestycji i reform wraz z powiązanymi kosztami uwzględnionymi w planie odbudowy i zwiększania odporności. Podział kosztów jest zasadniczo szczegółowy i dobrze uzasadniony. Szacunki opierają się przeważnie na porównaniach z zamówieniami na podobne usługi, dotychczasowych inwestycjach o podobnym charakterze lub konsultacjach rynkowych. Ocena szacunkowych kosztów i dokumenty potwierdzające wskazują, że koszty są w większości racjonalne i wiarygodne. Niemniej fakt, że stosowana metodyka niekiedy nie jest wystarczająco dobrze wyjaśniona, a związek między uzasadnieniem a samym kosztem nie jest w pełni jasny, nie pozwala przyznać ratingu A w tym kryterium oceny. Na koniec, szacunkowy łączny koszt planu odbudowy i zwiększania odporności jest zgodny z zasadą efektywności kosztowej i proporcjonalny do spodziewanego wpływu na krajową gospodarkę i społeczeństwo.

Ochrona interesów finansowych Unii

- (49) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. j) i kryterium 2.10 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 ustalenia zaproponowane w planie odbudowy i zwiększania odporności oraz dodatkowe środki zawarte w niniejszej decyzji są adekwatne (rating A), aby zapobiegać korupcji, nadużyciom finansowym i konfliktom interesów, a także aby je wykrywać i eliminować, podczas korzystania ze środków finansowych udostępnionych na podstawie tego rozporządzenia, i ustalenia te mają skutecznie zapobiegać podwójnemu finansowaniu w ramach tego rozporządzenia i innych programów unijnych. Pozostaje to bez uszczerbku dla stosowania innych instrumentów i narzędzi służących propagowaniu i egzekwowaniu przestrzegania prawa Unii, w tym stosowanych w celu zapobiegania korupcji, nadużyciom finansowym i konfliktom interesów oraz ich wykrywania i korygowania, a także w celu ochrony budżetu Unii zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2020/2092¹.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2020/2092 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie ogólnego systemu warunkowości służącego ochronie budżetu Unii (Dz.U. L 4331 z 22.12.2020, s. 1).

- (50) System kontroli wewnętrznej opisany w planie odbudowy i zwiększania odporności opiera się na solidnych procesach i strukturach; wyraźnie określono w nim poszczególne organy i podmioty oraz ich role i obowiązki w zakresie wykonywania zadań dotyczących kontroli wewnętrznej. Zarządzanie krajowe będzie scentralizowane w ramach grupy zadaniowej „Recuperar Portugal”. Realizacja planu odbudowy i zwiększania odporności zostanie zlecona agencjom lub organom publicznym bądź instytucjom pośredniczącym odpowiedzialnym na szczeblu zdecentralizowanym. System kontroli i inne odpowiednie ustalenia, w tym dotyczące gromadzenia i udostępniania danych dotyczących beneficjentów końcowych, są adekwatne.
- (51) W celu realizacji, monitorowania i kontroli planu odbudowy i zwiększania odporności Portugalia będzie korzystać z narzędzi informatycznych. Funkcje informatyczne są w planie odbudowy i zwiększania odporności jasno opisane. Portugalia poinformowała, że Główny Inspektorat Finansów (IGF) przeprowadzi pierwszy audyt systemu zarządzania i kontroli planu odbudowy i zwiększania odporności przed przedłożeniem Komisji pierwszego wniosku o płatność, z wyłączeniem płatności zaliczkowych.

Spójność planu odbudowy i zwiększania odporności

- (52) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. k) i kryterium 2.11 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 plan odbudowy i zwiększania odporności zawiera w dużym stopniu (rating A) działania służące realizacji reform i projektów inwestycji publicznych, które mają spójny charakter.

- (53) W portugalskim planie odbudowy i zwiększania odporności jako całości widoczna jest strategiczna i konsekwentna wizja, a poszczególne komponenty i działania są ze sobą spójne. Reformy i inwestycje w ramach każdego komponentu są spójne i wzajemnie się wzmacniają, a między komponentami istnieją synergie i komplementarność. Żadne proponowane działania nie są sprzeczne z innymi działaniami w ramach tego samego komponentu ani nie podważają ich skuteczności; nie stwierdzono również niespójności ani sprzeczności między różnymi komponentami.

Równość

- (54) Plan odbudowy i zwiększania odporności obejmuje szereg środków, co do których oczekuje się, że przyczynią się do sprostania wyzwaniom w dziedzinie równości płci i równych szans dla wszystkich. Należą do nich reformy służące zwalczaniu nierówności płac i segregacji zawodowej ze względu na płeć, a także środki zachęcające młode kobiety do studiowania na kierunkach STEAM. Część planu odbudowy i zwiększania odporności dotycząca działań z zakresu polityki społecznej obejmuje krajową strategię integracji osób z niepełnosprawnościami oraz krajową strategię zwalczania ubóstwa.

Samoocena bezpieczeństwa

- (55) Przeprowadzono samoocenę bezpieczeństwa w odniesieniu do inwestycji w zakresie łączności i zdolności cyfrowych, zgodnie z art. 18 ust. 4 lit. g) rozporządzenia (UE) 2021/241. Samoocena przewiduje matrycę ryzyka i środków ograniczających je. Zidentyfikowano łącznie osiemnaście możliwych czynników ryzyka, takich jak uzależnienie od jednego dostawcy, dostawcy wysokiego ryzyka, kwestie cyberbezpieczeństwa oraz zakłócenia systemów krytycznych. W matrycy określono trzynaście środków ograniczających ryzyko, które należy wprowadzić w celu przeciwdziałania ewentualnym czynnikom ryzyka. Należą do nich wymóg poświadczenia bezpieczeństwa przez dostawców, stosowanie ograniczeń wobec dostawców uważanych za dostawców wysokiego ryzyka, strategie korzystania z wielu dostawców oraz systemy rezerwowe dla funkcji krytycznych.

- (56) Plan odbudowy i zwiększania odporności obejmuje inwestycje transgraniczne i dotyczące wielu krajów w dziedzinach dotyczących wymiaru sprawiedliwości. Przewiduje przyspieszenie i rozszerzenie interoperacyjności informacji z rejestrów karnych w europejskim systemie przekazywania informacji z rejestrów karnych (ECRIS) oraz umożliwia publikację i przeszukiwanie interoperacyjnych orzeczeń sądowych za pomocą europejskiej sygnatury orzecznictwa (ECLI). Ułatwia również wymianę informacji między organami sądowymi na podstawie systemu e-CODEX oraz usprawnia współpracę w ramach europejskiego systemu informacji o pojazdach i prawach jazdy (EUCARIS) i transgranicznych zasobów identyfikacyjnych, np. eIDAS. Inne inicjatywy transgraniczne i dotyczące wielu krajów dotyczą cyfryzacji przedsiębiorstw poprzez utworzenie 16 ośrodków innowacji cyfrowych – punktów kompleksowej obsługi pomagających przedsiębiorstwom w udoskonalaniu procesów biznesowych i produkcyjnych, produktów lub usług wykorzystujących technologie cyfrowe. Oczekuje się, że centra uwzględnione w planie odbudowy i zwiększania odporności wniosą swój wkład w sieć europejskich ośrodków innowacji cyfrowych. Możliwa jest także współpraca transgraniczna i dotyczące wielu krajów w dziedzinie wodoru. Portugalia współpracuje z innymi państwami członkowskimi UE nad rozwojem ewentualnego ważnego projektu stanowiącego przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania, dotyczącego wodoru. Oczekuje się, że zawarte w planie odbudowy i zwiększania odporności projekty dotyczące wodoru przyczynią się bezpośrednio lub pośrednio do tej inicjatywy.

- (57) Plan odbudowy i zwiększania odporności był przedmiotem obszernej debaty, formalnych konsultacji publicznych i seminariów tematycznych z udziałem członków rządu. Równoległe z procesem konsultacji publicznych rząd prowadził szereg konsultacji z zainteresowanymi podmiotami instytucjonalnymi, takimi jak Rada Gospodarczo-Społeczna, Rada Koordynacji Terytorialnej i Krajowa Rada Zdrowia. W odpowiedzi na pisemne uwagi otrzymane podczas drugiej konsultacji publicznej rząd wprowadził w planie odbudowy i zwiększania odporności szereg zmian, w tym dwa nowe komponenty: komponent 4 (Kultura) i komponent 10 (Morze).
- (58) Na potrzeby realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności Portugalia powołała Krajową Komisję Monitorującą składającą się z przedstawicieli partnerów społecznych i kluczowych postaci społeczeństwa obywatelskiego, która może wydawać zalecenia dotyczące realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności. Realizacja planu będzie również poddana kontroli publicznej za pośrednictwem portalu poświęconego przejrzystości. Aby zapewnić odpowiedzialność odpowiednich podmiotów, kluczowe znaczenie ma zaangażowanie wszystkich odpowiednich władz lokalnych i zainteresowanych stron, w tym partnerów społecznych, w całym okresie realizacji inwestycji i reform przewidzianych w planie odbudowy i zwiększania odporności.

Pozytywna ocena

- (59) Po pozytywnej ocenie Komisji w sprawie planu odbudowy i zwiększania odporności Portugalii i stwierdzeniu, że plan odbudowy i zwiększania odporności spełnia w zadowalający sposób kryteria oceny określone w rozporządzeniu (UE) 2021/241, zgodnie z art. 20 ust. 2 i załącznikiem V do tego rozporządzenia, w niniejszej decyzji należy określić reformy i projekty inwestycyjne niezbędne do zrealizowania planu odbudowy i zwiększania odporności, odpowiednie kamienie milowe, wartości docelowe i wskaźniki, a także kwotę udostępnianą przez Unię na wdrożenie planu odbudowy i zwiększania odporności w formie bezzwrotnego wsparcia finansowego i w formie pożyczki.

Wkład finansowy

- (60) Szacunkowy łączny koszt planu odbudowy i zwiększania odporności Portugalii wynosi 16 643 679 377 EUR. Ponieważ plan odbudowy i zwiększania odporności spełnia w zadowalający sposób kryteria oceny określone w rozporządzeniu (UE) 2021/241, a ponadto kwota szacunkowych łącznych kosztów planu odbudowy i zwiększania odporności jest wyższa od maksymalnego wkładu finansowego dostępnego dla Portugalii, wkład finansowy przydzielony na plan odbudowy i zwiększania odporności Portugalii powinien być równy łącznej kwocie wkładu finansowego dostępnego dla Portugalii.

- (61) Zgodnie z art. 11 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/241 obliczenie maksymalnego wkładu finansowego dla Portugalii jest aktualizowane do dnia 30 czerwca 2022 r. Tym samym, zgodnie z art. 23 ust. 1 tego rozporządzenia, kwotę dla Portugalii nieprzekraczającą maksymalnego wkładu finansowego, o którym mowa w art. 11 ust 1 it. a) tego rozporządzenia należy udostępnić do celów zaciągnięcia zobowiązania prawnego do dnia 31 grudnia 2022 r. Jeżeli będzie to konieczne w związku z aktualizacją maksymalnego wkładu finansowego, Rada, działając na wniosek Komisji, powinna zmienić bez zbędnej zwłoki niniejszą decyzję, aby uwzględnić zaktualizowany maksymalny wkład finansowy, obliczony zgodnie z art. 11 ust. 2 tego rozporządzenia.
- (62) Aby wesprzeć dodatkowe reformy i inwestycje, Portugalia wystąpiła ponadto o wsparcie w formie pożyczki. Maksymalna wielkość pożyczki, o którą wystąpiła Portugalia, wynosi mniej niż 6,8 % jej dochodu narodowego brutto z 2019 r. w cenach bieżących. Kwota szacunkowych łącznych kosztów planu odbudowy i zwiększania odporności jest wyższa niż suma wkładu finansowego dostępnego dla Portugalii i wsparcia w formie pożyczki, o które wystąpiono.
- (63) Wsparcie, które zostanie udostępnione, ma być finansowane z pożyczek zaciąganych przez Komisję w imieniu Unii na podstawie art. 5 decyzji Rady (UE, Euratom) 2020/2053¹. Płatności wsparcia należy dokonać w transzach, gdy Portugalia w zadowalający sposób osiągnie odpowiednie kamienie milowe i wartości docelowe wskazane w odniesieniu do realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności.

¹ Decyzja Rady (UE, Euratom) 2020/2053 z dnia 14 grudnia 2020 r w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej oraz uchylająca decyzję 2014/335/UE, Euratom (Dz.U. L 424 z 15.12.2020, s. 1).

- (64) Portugalia wystąpiła o płatność zaliczkową w wysokości 13 % wkładu finansowego i 13 % pożyczki. Kwotę tę należy udostępnić Portugalii z zastrzeżeniem wejścia w życie umowy przewidzianej w art. 23 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/241 (zwanej dalej „umową w sprawie finansowania”) i umowy pożyczki przewidzianej w art. 15 ust. 2 tego rozporządzenia (zwanej dalej „umową pożyczki”) i zgodnie z tymi umowami.
- (65) Niniejsza decyzja powinna pozostawać bez uszczerbku dla wyniku wszelkich procedur dotyczących przyznawania funduszy unijnych w ramach jakiegokolwiek programu unijnego innego niż Instrument lub procedur dotyczących zakłóceń funkcjonowania rynku wewnętrznego, które mogą zostać wszczęte, w szczególności na mocy art. 107 i 108 Traktatu. Niniejsza decyzja nie uchyla obowiązku powiadomienia Komisji przez państwo członkowskie, na podstawie art. 108 Traktatu, o przypadkach potencjalnej pomocy państwa,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Zatwierdzenie oceny planu odbudowy i zwiększania odporności

Zatwierdza się ocenę planu odbudowy i zwiększania odporności Portugalii na podstawie kryteriów przewidzianych w art. 19 ust. 3 rozporządzenia (UE) 2021/241. Reformy i projekty inwestycyjne w ramach planu odbudowy i zwiększania odporności, ustalenia oraz harmonogram monitorowania i realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności, w tym odpowiednie kamienie milowe i wartości docelowe oraz dodatkowe kamienie milowe i wartości docelowe związane z płatnością pożyczki, odpowiednie wskaźniki dotyczące osiągnięcia planowanych kamieni milowych i wartości docelowych oraz ustalenia dotyczące sposobu zapewnienia Komisji pełnego dostępu do odpowiednich danych bazowych określono w załączniku do niniejszej decyzji.

Artykuł 2
Wkład finansowy

1. Unia udostępnia Portugalii wkład finansowy w formie bezzwrotnego wsparcia w wysokości 13 907 294 284 EUR¹. Kwota 9 758 504 454 EUR jest dostępna do celów zaciągnięcia zobowiązań prawnych do dnia 31 grudnia 2022 r. Jeżeli zaktualizowany maksymalny wkład finansowy dla Portugalii obliczony w wyniku aktualizacji przewidzianej w art. 11 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/241 jest równy kwocie 13 907 294 284 EUR albo wyższy od niej, udostępniana jest dodatkowa kwota w wysokości 4 148 789 829 EUR do celów zaciągnięcia zobowiązań prawnych w okresie od dnia 1 stycznia 2023 r. do dnia 31 grudnia 2023 r. Jeżeli zaktualizowany maksymalny wkład finansowy dla Portugalii obliczony w wyniku aktualizacji przewidzianej w art. 11 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/241 wynosi mniej niż 13 907 294 284 EUR, kwota będąca różnicą pomiędzy zaktualizowanym maksymalnym wkładem a kwotą 9 758 504 454 EUR jest udostępniana do celów zaciągnięcia zobowiązań prawnych zgodnie z procedurą określoną w art. 20 ust. 8 rozporządzenia (UE) 2021/241 w okresie od dnia 1 stycznia 2023 r. do dnia 31 grudnia 2023 r.

¹ Ta kwota odpowiada alokacji finansowej po odliczeniu proporcjonalnego udziału wydatków Portugalii, o których mowa w art. 6 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/241, obliczonej zgodnie z metodyką określoną w art. 11 tego rozporządzenia.

2. Wkład finansowy Unii jest udostępniany Portugalii przez Komisję w transzach zgodnie z załącznikiem do niniejszej decyzji. Kwotę 1 807 948 257 EUR udostępnia się jako płatność zaliczkową, która jest równa 13 % wkładu finansowego. Płatności zaliczkowe i transze mogą być wypłacane przez Komisję w jednej racie albo w kilku ratach. Wielkość rat zależy od dostępności środków finansowych.
3. Płatności zaliczkowe są uruchamiane z zastrzeżeniem wejścia w życie umowy w sprawie finansowania i zgodnie z tą umową. Płatności zaliczkowe rozlicza się, odliczając je proporcjonalnie od wypłacanych transz.
4. Uruchomienie transz zgodnie z umową w sprawie finansowania jest uzależnione od dostępności środków finansowych oraz od decyzji Komisji podjętej zgodnie z art. 24 rozporządzenia (UE) 2021/241 i stwierdzającej, że Portugalia osiągnęła w zadowalający sposób odpowiednie kamienie milowe i wartości docelowe wskazane w odniesieniu do realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności. Aby kwalifikować się do płatności, Portugalia osiągnie kamienie milowe i wartości docelowe nie później niż w dniu 31 sierpnia 2026 r., z zastrzeżeniem wejścia w życie zobowiązań prawnych, o których mowa w ust. 1.

Artykuł 3

Wsparcie w formie pożyczki

1. Unia udostępnia Portugalii pożyczkę w wysokości maksymalnie 2 699 000 000 EUR.
2. Wsparcie w formie pożyczki jest udostępniane Portugalii przez Komisję w transzach zgodnie z załącznikiem do niniejszej decyzji. Kwotę 350 870 000 EUR udostępnia się jako płatność zaliczkową, która jest równa 13 % pożyczki. Płatności zaliczkowe i transze mogą być wypłacane przez Komisję w jednej racie albo w kilku ratach. Wielkość rat zależy od dostępności środków finansowych.
3. Płatności zaliczkowe są uruchamiane z zastrzeżeniem wejścia w życie umowy pożyczki i zgodnie z tą umową. Płatności zaliczkowe rozlicza się, odliczając je proporcjonalnie od wypłacanych transz.
4. Uruchomienie transz zgodnie z umową pożyczki jest uzależnione od dostępności środków finansowych oraz od decyzji Komisji podjętej zgodnie z art. 24 rozporządzenia (UE) 2021/241 i stwierdzającej, że Portugalia osiągnęła w zadowalający sposób dodatkowe kamienie milowe i wartości docelowe powiązane z pożyczką i wskazane w odniesieniu do realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności. Aby kwalifikować się do płatności, Portugalia osiągnie dodatkowe kamienie milowe i wartości docelowe powiązane z pożyczką nie później niż w dniu 31 sierpnia 2026 r.

Artykuł 4

Adresat

Niniejsza decyzja skierowana jest do Republiki Portugalskiej.

Sporządzono w ...

W imieniu Rady

Przewodniczący
